نشریه فرهنگ و ارتقای سلامت فرهنگستان علوم پزشکی
دوره هفتم، تابستان ۱۴۰۲، شماره دوم، صفحات ۱۵۰ تا ۱۵۱

خلاصه سیاستی

ارتقای فرهنگ و سواد سلامت جامعه*

دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۰۵/۲۰ پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۰۵/۳۰

چکیده

ارتقای سلامت همه جانبه (جسمانی؛ روانی؛ اجتماعی؛ و معنوی)، مستلزم تلاش مستمر برای اعتلای فرهنگ و سواد سلامت جامعه و آحاد مردم، از قبل از ازدواج، انعقاد نطفه، دوران جنینی، نوزادی، کودکی تا کهن‌سالی است. راهبردها و اقدامات و رویکردهای این موضوع بسیار مهم در این خلاصه سیاستی مرور شده است.

کلیدواژه‌ها: ارتقای سلامت، سواد سلامت، مراقبت بهداشتی جامع

راهبردها

- اعتقاد و التزام عملی مسئولان کشور؛
- اهتمام وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر نهادهای مرتبط، به اجرای کامل «سند برنامه ارتقای فرهنگ سلامت مصوب ۹/۰۵/۱۳۹۷ شورای فرهنگ عمومی»، با مشارکت همه نهادها و سازمان‌های ذی‌ربط و نظارت لازم بر اجرایی شدن آن؛
- تحقق دیدگاه سلامت محور همه‌جانبه، و انسان سالم در همه سازمان‌ها و نهادها، و التزام به همکاری‌های میان‌بخشی در این راستا؛
- تلاش و تأکید بر ارتقاء مستمر جنبه‌های دانشی، نگرشی، و عملکردی فرهنگ و سواد سلامت مردم، در آموزش و پرورش، آموزش عالی، آموزش عالی سلامت، کل نظام سلامت و به‌ویژه در همه سطوح شبکه بهداشتی درمانی کشور؛
- توجه خاص به سلامت همه‌جانبه مادر، جنین، نوزاد، شیرخوار و کودک، در راستای اجرای برنامه تکامل سال‌های اولیه زندگی؛
- توجه خاص و اولویت‌دار به حوزه آموزش و پرورش کودکان و نوجوانان، و جوانان از مهدهای کودک و پیش دبستانی، تا آموزش عالی؛
- گسترش و تعالی نقش صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، در آموزش سلامت از طریق شبکه سلامت، و سایر شبکه‌ها، با تهیه و نمایش برنامه‌های مرتبط، جذاب و تأثیرگذار؛
- آموزش‌های لازم در زمینه فرهنگ و سواد سلامت و سبک زندگی سالم اسلامی-ایرانی، به افراد، خانواده‌ها و جامعه، در شبکه بهداشتی درمانی کشور و سایر مراکز ارائه کننده مراقبت‌ها و خدمات سلامت و مراکز آموزش‌عالی سلامت؛
- مدیریت و استفاده بهینه از فضای مجازی و سایر انواع ظرفیت‌های رسانه‌ای، شامل بخش خصوصی (با شیوه‌های قانونی، آموزشی و نظارتی)؛
- افزایش مشارکت مردم در جهت ارتقای فرهنگ و سواد سلامت عمومی؛

اقدامات

۱. گنجاندن تعالیم مرتبط با سواد و فرهنگ سلامت در همه برنامه‌های نظری، پرورشی، عملی و مهارتی مجموعه نظام‌های آموزش، از مهد کودک تا آموزش‌عالی، حوزه‌های علمیه دینی، آموزش‌های غیررسمی، به‌ویژه رسانه ملی؛

۲. ایفای نقش محوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و دانشگاه‌های علوم پزشکی در اعتلای فرهنگ و سواد سلامت جامعه و آحاد مردم؛ با تأکید بر همکاری نهادهای آموزشی فوق، مجلس شورای اسلامی، صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزارت کشور، شهرداری‌ها، سازمان‌های مردم نهاد، انجمن‌های علمی، مراکز پژوهشی مرتبط، همه مراکز بهداشتی درمانی، توانبخشی، داروخانه ها، مطب‌ها، رسانه‌ها، مساجد و اماکن زیارتی، نهادهای سیاحتی، بسیج مستضعفان، نیروهای مسلح، ناشران کتاب‌ها و نشریات و فیلم‌ها و سایر منابع آموزشی حوزه کودک و نوجوان، نهضت سوادآموزی، فرهنگسراها، و نظایر آنها؛

۳. پیگیری دلایل اجرایی نشدن سند برنامه ارتقای فرهنگ سلامت، مصوب جلسه ۷۰۷ مورخ ۱۳۹۷/۵/۹ شورای فرهنگ عمومی کشور و اهتمام برای اجرای همه جانبه مفاد آن؛

۴. ایفای نقش سیاست‌گذاری، هماهنگی و پیگیری، توسط شورای‌عالی سلامت و امنیت غذایی و دبیرخانه ذی‌ربط؛

*این خلاصه سیاستی در جلسات متعدد کارشناسی، در فرهنگستان علوم پزشکی تدوین، در هیئت رییسه فرهنگستان نهایی و توسط معاونت علمی تنظیم شده است.

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-23]

[DOI: 10.22034/7.2.28]

۵. تولید محتوای مناسب برای مهارت آموزی نیروی انسانی شبکه بهداشتی درمانی و سایر شاغلان حرف سلامت، به‌منظور ایفای نقش مؤثر؛

۶. تولید محتوای مناسب، رسانه‌ای، متناسب با نیازهای قبل و پس از ازدواج، بارداری، دوران جنینی، شیردهی، کودکی، بلوغ و بعد از آن با بهره‌گیری از توانمندی‌های مجموعه صاحبنظران، دست‌اندرکاران با مسئولیت و محوریت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت آموزش و پرورش و صدا و سیما؛

۷. تقویت شبکه سلامت و سایر شبکه‌های صدا و سیما، برای تهیه و نمایش برنامه‌های آموزشی جذاب برای ارتقای سواد سلامت جامعه، و توسعه برنامه‌های مناسب در جهت ارتقای فرهنگ و سواد سلامت کودکان؛

۸. رصد کلان برنامه‌های مرتبط با ارتقای سواد و فرهنگ جامعه، توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، با مشارکت فرهنگستان علوم پزشکی و ارائه گزارش به شورای‌عالی انقلاب فرهنگی.

Policy Brief

Promoting Culture and Health Literacy of Society*

Abstract

Improving comprehensive health (physical, mental, social, and spiritual) requires continuous efforts to improve the culture and health literacy of individuals and society, from before marriage, sperm coagulation, fetal period and infancy, childhood to old age. The strategies, actions and approaches of this very important issue have been reviewed in this policy brief.

Keywords: Comprehensive Health Care, Health Literacy, Health Promotion

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-23]

[DOI: 10.22034/7.2.28]

*Prepared and arranged in several expert sessions at the Academy of Medical Sciences